

March 25, 2024, Mala Pavlivka, Okhnyrka, Ukraine.
© UNICEF/UN1579819/Filipov

БРИФ

Зміцнення соціального сектора шляхом підтримувальної супервізії

Цю публікацію підготувала організація Maestral International на замовлення Національної соціальної сервісної служби України та ЮНІСЕФ за фінансової підтримки Уряду Швеції. Її зміст є винятковою відповідальністю Maestral International і необов'язково відображає позицію Уряду Швеції та/або ЮНІСЕФ.

Довідкова інформація

ОСНОВНІ ТЕЗИ

30%

Лише 30% працівників соціального сектора повідомляють, що мають супервізора, а поняття супервізії часто трактують неправильно.

Поширене явище — відсутність визнання та підтримки супервізорів у виконанні ними функцій супервізії.

Супервізія обов'язкова для надавачів соціальних послуг, але не для служби у справах дітей.

91%

91% працівників служб у справах дітей зазначили, що супервізія була б корисною в їхній роботі.

Необхідно розробити та затвердити новий нормативний акт, який передбачає обов'язкову супервізію для всіх працівників, які взаємодіють із сім'ями та дітьми.

Потрібно офіційно визнати роль супервізорів для соціального сектора та врегулювати питання того, хто може бути супервізором, шляхом сертифікації, реєстрації та професійного навчання.

У світовому масштабі модель «підтримувальної супервізії» виявляється найнеефективнішою, проте її основні вимоги недостатньо зрозумілі та не застосовуються на практиці в межах сучасних культурних норм.

Національна соціальна сервісна служба за підтримки ЮНІСЕФ Україна та Maestral International дослідила поточний стан супервізії для працівників соціального сектора в Україні за допомогою кабінетного аналізу, онлайн-опитування (2448 респондентів) і бесід із ключовими інформаторами (15 респондентів). У цьому оцінюванні українську систему порівнюють із міжнародними стандартами та визначають заходи, необхідні для створення високоякісної моделі підтримувальної супервізії.

Основні висновки

На міжнародному рівні супервізія визнається основним елементом соціальної роботи, який підтримує надання високоякісних послуг, запобігає вигоранню працівників і покращує професійну практику. Як ілюструють приклади з Німеччини, Великої Британії та Румунії, успішна супервізія визнається професією та підтримується чітким законодавством. Супервізори мають відповідні сертифікати й проходять спеціалізовану підготовку, щоб стати супервізорами. У світовому масштабі модель «підтримувальної супервізії» виявляється найефективнішою завдяки тому, як вона заохочує працівників соціального сектора до спільного аналізу та навчання. Ця модель також застосовується в кількох країнах через цифрові інструменти, зокрема дистанційні та гібридні моделі супервізії.

В Україні надавачі послуг у сфері психічного здоров'я та соціальних послуг юридично зобов'язані гарантувати й фінансувати супервізію, а поняття супервізії визначено як у Законі України «Про соціальні послуги» (2019), так і в Законі України «Про систему охорони психічного здоров'я в Україні» (2025). Крім того, Міністерство соціальної політики видало два накази про затвердження методичних рекомендацій щодо супервізії (2015, 2020). Огляд цих та інших документів виявив такі прогалини:

відсутність визнаної професійної категорії супервізора;

відсутність чітких кваліфікаційних стандартів і вимог до підготовки супервізорів;

відсутність законодавчої бази щодо супервізії для працівників Служби у справах дітей, підрозділів у сфері соціального захисту, відповідальних за ведення випадків, координаторів послуг і адміністративного персоналу у сфері обов'язкової супервізії;

недостатня забезпеченість виконання вимог до змісту, алгоритмів, частоти й умов супервізії через необов'язковість методологічних рекомендацій;

відсутність узгодженості з міжнародною практикою, оскільки супервізія в Україні наразі визначається як адміністративна функція, що не повністю відповідає моделі підтримувальної супервізії.

Опитування працівників соціального сектора України, проведене у 2025 році в Харківській, Дніпропетровській, Львівській і Волинській областях, показало, що впровадження супервізії в соціальному секторі фрагментарне й непослідовне. Основні висновки такі:

30%

лише 30% працівників соціального сектора повідомляють, що мають супервізора, а їхнє розуміння того, що передбачає супервізія, часто нечітке й може стосуватися лише зустрічей з їхнім безпосереднім координатором;

78

лише 78 (з 1986 працівників) сказали, що є супервізорами, і лише 3 особи вказали, що їхня посада супервізора закріплена офіційно;

91%

91% працівників служб у справах дітей заявили, що супервізія була б корисною або дуже корисною для їхньої роботи;

69%

69% повідомили, що коли вони перебувають під супервізією, їхній супервізор допомагає їм ухвалювати рішення у складних ситуаціях.

В Україні є безліч прикладів здійснення супервізії в соціальному секторі. Однак є також докази того, що концепція супервізії не повністю зрозуміла працівникам соціального сектора, а практика супервізії впроваджується непослідовно й не завжди має офіційний статус. Крім того, важливий аспект ефективної супервізії — рефлексія працівників, що, як було виявлено, не є культурно прийнятною практикою.

Рекомендації

Результати оцінювання дозволяють надати такі рекомендації:

- 1** Забезпечити чіткі обов'язки та функції уряду у сфері зміцнення системи супервізії в соціальному секторі.
- 2** Чітко визначити, хто може бути супервізором надавачів соціальних послуг і яку кваліфікацію він повинен мати.
- 3** Забезпечити підготовку за акредитованими/затвердженими програмами, спеціально розробленими для супервізорів, а також систему офіційної сертифікації та реєстрації кваліфікованих супервізорів соціального сектора.
- 4** Розробити й затвердити новий нормативний акт, що передбачав би обов'язкову супервізію для всіх працівників соціального сектора, які взаємодіють із сім'ями та дітьми.
- 5** Розглянути можливість впровадження 1) базової універсальної підтримувальної супервізії для всіх працівників соціального сектора; 2) спеціалізованої підтримувальної супервізії для конкретних соціальних послуг.
- 6** Інтегрувати цифрові методи та поєднувати очний, дистанційний і гібридний формати супервізії.
- 7** Чітко визначити обов'язкову частоту, тривалість і підходи до супервізії.
- 8** Переглянути методологічні рекомендації з урахуванням передового міжнародного досвіду, серед яких моделі індивідуальної, колегіальної або групової супервізії.
- 9** Удосконалити соціальні норми й методи роботи, пов'язані із супервізією, зокрема нормалізувати аналітичні й антирепресивні методи.
- 10** Проводити регулярні інформаційні та роз'яснювальні кампанії серед суб'єктів соціального сектора щодо важливості супервізії в практиці соціальної роботи.

